

րանը և սարսուղեցուցիչ երեկոն կը թաղէր յաւ-
ւիտենական անմահութեան գաղափարը, զայն
յանձնելու համար պատմութեան յաւերժական
արշալոյսներուն:

Այս հոյակապ դիւցազներգին մէջ Ալէմշահ
գրած էր Յիւլիէի իսկական հոգին, իր ուղղակի
ներշնչարանն եղած է այդ ոսկեմատենանը ուր
խտացած է հայուն բիւրեղացած անցեալն ու
ապագան:

Երկարաշունչ աշխատանքը կատարեալ միութե-
թիւն մ'ունէր իր ամբողջութեան մէջ. ամէն գոր-
ծիք իր ուրոյն պաշտօնը կը կատարէր ճշտուած
և դաշնաւորուած միւսներուն հետ: Հեղինակը
տիրացած է ընտանի էր իւրաքանչիւր նուագա-
րանի հետ: Խորհրդաւորութիւններն ու սաստ-
կութիւնները ազդեցիկ էին, մանաւանդ մեծ
կարեւորութիւն տրուած էր նմանաձայնին և
երաժշտական պատկերներուն:

Պէտք է ըսել որ 45 հոգինոց նուագախումբը
քիչ էր այդքան մեծ գործ մը իր կատարելու-
թեան մէջ ներկայացնելու համար:

Ճապող պիտի ըլլայ, երբ ըսեմ թէ խելայեղ
ծափերը և կեցցէները շատ երկար տեւեցին,
խանդավառ ժողովրդի կողմէն: Անոնցմէ ոմանք
գիտակցաբար, ոմանք բնազդօրէն կը զգային
թէ այս երաժշտութեամբ հայը արուեստի մեծ
նուաճում կը կատարէր և կրնար պարծիլ իր
տաղանդաւոր զաւակով:

Միջանկեալ դադարէ մը վերջ՝ որ հոգիները
կ'անդորրէր՝ կը նուագուէին Գ. Ալէմշահի հայ
ժողովրդական պարերը: Ատաղճը կոմիտաս վար-
դապետի հաւաքածոյէն էր: Երեւանի երանգին
և Դուշուայ Մարալի Ունապին և Վաղարշա-
պատի Դուշիկը:

Պահելով իրենց հայկական նկարագիրը, եր-
գերը եւրոպական նուագաւորութիւն նուրբ ա-
րուեստն ու պերճանքն ունէին: Չէին տուժած
իրենց բնիկ հարստութենէն, և ոչ ալ եւրոպա-
կանացած, ինչպէս շատ մը անխոհմ երա-
ժիշտներ ըրած են ուրիշ երգերու վրայ: Չորսն
ալ քնքուշ և զուարթ էին, տափի, սրինգի և
բարձրաւորինգի (oboe) տիրող գեղջկական պար-
զութեան մէջ: Պարերուն յաջորդեցին դաշնա-
ւորուած չորս մենեքներ նուագախումբի ըն-
կերակցութեամբ: Առաջինն էր «Բոնիստրիկը»
ստորագործի քերթուածին վրայ, ուր կարօտի
միջաւանջը Ե. Փափազեանի հոգեխումբ ձայնով
ծուխին հետ կը բարձրանայ երգիքէն, մինչ
գործիքները կը ձայնակցին մեղմ ու տխրանոյշ

հովերուն, որոնք կը բերեն հայրենի ծուխն ու
կարօտը:

«Ծըխէ՛, ծըխէ՛ իմ բուխերիկ հայրենի
կարօտանքիս այրումով
Ես հեռու եմ բայց ծուխդ հոգւոյս կը հասնի
իմ սարերուս հովերով»:

Օր. Իրիս Պիւլպիւլեան մեղ հմայեց Ա. Ի-
սահակեանի «Ծաղիկ էի» և Թէքէեանի «Ես
սիրեցի»-ով, մանաւանդ այս վերջինը յուզումի
և գործիացումի իսկապէս գեղեցկութիւն մ'էր,
երբ նուագախումբի կամաւոր dissonance-ը մըտ-
քերը կը պատրաստէր թախծոտ երգի մը խոր
և զգայուն ներածութեամբ:

Նոյնը կարելի է ըսել և Ա. Իսահակեանի
«Սիրելիս»-ին համար, զոր Պ. Մարիկեան շատ
լաւ երգեց իր թաւային ձայնով: Ալէմշահի
«Երկու պատմութեան» հազար ու միի գիշերնե-
րին» կտորը հեղինակին համար նոր աստիճան
մ'էր վերելքի, առաջին ունենդորութիւնն էր.
շատ տպաւորիչ ու հէքեթային, նիւթը ա-
րեւելեան էր, մանաւանդ արաբական ներշնչու-
մով. ուր դարձեալ քաղցրաւար գործիքները կը
խօսէին ոսկեղէն սոխակի պէս, հետագայը հա-
շիշի և խունկերու թեւերուն մէջ. ամբողջ
շուայտ և շուայլ Արաբիան հարազատօրէն կը
պատկերանար մեր երեւակայութեան:

Նուագահանդէսին յայտագիրը կը վերջանար
Ա. Սպենդիարեանի երեւանեան երիւնկերու
շարքէն «Ինչիկի» և «Հիմազ»-ով թէպէտ նուազ
յաջող քան մեր մեծ վարպետին «Երեք արմա-
ւենիները», սակայն այս երկուքն ալ մեր սրտին
մօտ էին և շատ եղական մոխրակերպ և գոր-
ծիացումի աշխատանքով. մանաւանդ «Հիմա-
զը» մեծ ոգեւորութիւն ստեղծեց բռնի կըր-
կնութեանց մղելով նուագողները:

Երբ հանգէսը կը վերջանար ամբողջ դէմքե-
րուն վրայ կար գոհունակութիւն. ամէն մարդ
կը զգար գեղեցիկ օրուան մը տպաւորութիւնը,
ուր արուեստ, ազգ և պատիւ կազմած էին ցան-
կալի եղբայրութիւն մը:

Որչափ փափաքելի էր որ Գ. Ալէմշահ յա-
ճախ տար այսպիսի նուագահանգէսներ, ոչ
միայն հայութիւնը այլեւ օտարները մասնակից
ընելու մեր տոհմիկ հարստութեան, փոխանակ
կուսակցական կռիւներու և կամ կարեկցու-
թիւն մուրալու մեր դատին համար: Մենք կը
մաղթենք համակրելի և տաղանդաւոր երգահա-
նին լաւագոյն յաջողութիւններ:

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍՅԱՆ

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ՈՒ ՀԱՆԴԵՍՆԵՐ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ս. ԽԱԶԻ ՏՕՆԸ. — Վեհեօիկ — Մ. Ռաֆ. Վրժբն.

Ո՛վ որ Մայիս 3ին Վենետիկ գտնուի, պիտի
տեսնէ Դուքսերու քաղաքաբն ճաշխարհիկ
տաճարին քով ամբոխ մը որ կը գիմէ մօտա-
կայ Հայոց րաղը (Calle degli Armeni) և հոն
Հայոց Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ (Santa Croce
degli Armeni) ներկայ կ'ըլլայ հայկական սի-
րուն ձայնաւոր պատարագին, որուն պսակը
կ'ըլլայ երեկոյեան Ժամերգութիւնը՝ խունկով,
շարականով ու կենաց փայտին համբոյրով օծուն:

Սրբազան արարողութիւն մը կրկին դարբերով
շարունակուած Ուխտիս Հայրերէն վանքին աշա-
կերտութեան հետ, մասնակցութեամբ Մ. Ռա-
փայէլեան Վարժարանի սաներուն:

Յիշատակի տարեկան նուիրականութիւնը սա-
կայն անբաժան է այժմ տխուր մտածութենէ
մը: Ո՛չ որ, ոչ մէկ հայ կայ կամ հայախօս
սերունդ անոնցմէ՝ որ երբեմն հոս կ'ապրէին բարի
համբաւով և բարեկեցիկ դիւրբով:

Այս տարի սակայն կրօնաբոյր հանգէս մը
խառնուեցաւ եկեղեցականին՝ Մ. Ռաֆ. Վար-
ժարանին մէջ, սակաւաթիւ հայ գաղութին,
և Վենետիկ եկեղեցական ու քաղաքական մեծ
դէմքերուն ներկայութեամբ:

Յարգանքի, սիրոյ և երկրպագութեան ցոյց
մ'էր կենաց Փայտին, և այդ աստուածային յի-
շատակը այնքան մեծ էր և խոր՝ որքան թարմ
և համաշխարհական ցոյցը Գողգոթայի Զոհի1900
ամեակին, որուն հետ կը խառնուէր բնականօրէն
մեր նահատակ ցեղին եւ մեր ցեղովին նահատա-
կութեան Ապրիլեան նուիրական յիշատակը:

Ճառերու, ոտանաւորներու, հայ և օտար եր-
գերուն մէջէն բացառիկ շքով գուրս ցայտե-
ցին հայ-եկեղեցական երկու անմահ մեղեդիներ,
«Արծարսիլոյրեալը» զոր տխուր վեհութեամբ
երգեց ուխտիս երաժշտագէտ և գեղաձայն Հ.
Վեհեօ Վ. Տայեան, և «Երկայ» հաշտաւարեալը՝
նոյն Հօր ձեռքով ուսուցանուած և խաղա-
գրուած, զոր նուագեց վենետիկան ջութակե-
րու քառակը. երգ մը որ իր ընթացքին կը
ճախրէ ազնիւէն՝ վսեմ, ու կ'ըջնէ խոր Լքումի
և յուզման մէջ, անցնելով թալկացումի պա-

հերէ. երգ մը՝ համակ խտացում արեւելեան
խանդի, թէեւ միշտ զուսպ իր գծերով՝ որոնք
սրբաբոյր ստեղծներու սահմանէն չեն զարտու-
ղիր բնաւ:

Երգասէր և գեղագէտ վենետիկացի ընտրանին
իր զմայլանքն յայտնեց և վառ տենչը՝ ստէպ
այդ գեղեցիկ երգերէն նմոյշներ վայելելու:

ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ. — Մ. Ռաֆ. Վրժբն. Վեհեօիկ.

Այս տարի Մայիս 27ին կատարուեցաւ Միւի-
թար Աբրահամ, Մուրատի և Ռափայէլի տա-
րեկան հանգէսը, ոգեւորութեամբ մը, սիրով և
պաշտամունքով՝ որոնց արժանի են այդ մեծերը:

Յետ առաւօտեան հանգիստաւոր պատարագին՝
որ կը մատուցուէր Մուրատի և Ռափայէլի հո-
գիներուն համար, խառնուած դաստիարակնե-
րուն և աշակերտութեան բարեպաշտ աղօթքե-
ներուն, ճաշէն վերջ ժամը 3, 30ին տեղի կ'ու-
նենար գրական-երաժշտական ակումբը:

Քաղաքիս Արժի Պատրիարքին, եկեղեցական
ու քաղաքական բարձրաստիճան հրաւիրեալ-
ներուն եւս ծանօթացնելու համար ազնիւ բա-
րեւարները, վարժարանին հսկիչներէն Պ. Ռից-
ցոյ մանրամասնօրէն պարզեց անոնց կեանքը,
ազնիւ նպատակն ու անոր համար սահմանած դա-
մուրը, շուրջ հարիւրամեայ ընթացքին այդ հաս-
տատութեան տուած արդիւնքները հայ ազգին:

Աշակերտներէն՝ Թ. Կապուտիկեան, Յ. Չէր-
քեղեան՝ արձակ, իսկ Պ. Գաֆթանձեան ալ
ոտանաւորով մը՝ գեղեցիկ դրուագներ հիւսեցին
բարեբարներուն անուան և մեծ գործին: Ու-
կեան - Չաքարեան պատանին ոտանաւորով մը
ցոյց տուաւ բեմական տաղանդի ցուբեր ար-
տայայտութեան և շարժութեան ուժեղ թափով:

Ուրախալի էր տեսնել երաժշտական խումբը
Վարժարանին ջութակաշար սաներէն - Յ. Պո-
յաճեան, Վ. Կիրակոսեան, Գ. Գալֆայեան,
Մ. Պախչէճեան, և որպէս ցայտուն և արուես-
տին տիրացած Խ. Քէշիշեան, որոնք մեր Ժո-
ղովրդական երգերէն զատ ճաշակ մը տուին
Պէթձովէնէն և Դուպրէն և այլ նուագներէ: